

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se simit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

PARĂE DOATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

—
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Act de pietate.

În ziua Sf. Nicolae s'a petrecut în frumoasa comună Șimand, sediul de odinioară al episcopilor din Arad, un act de pietate înălțător de suflete, — parastasul preotului de pie memorie Augustin Beleş.

Augustin Beleş a fost născut în Șimand din vechea familie a Beleşștilor. Concreșcut și după origine sufletește cu credincioșii săi, 43 de ani a păstoririi sale a fost pilda strălucită a păstorului bun care sufletul și-l pune pentru oile sale. Toată viața și-a consacrat-o binelui obștesc al parohienilor săi. După moarte și-a testat apoi toată averea câștigată de dânsul comunei parohiale pe care a servit-o în viață. Vrednică este amintirea lui aici în »Biserica și Școala«, ca pildă de iubire de biserică și neam. Faptele lui întrec toată lauda, de aceea fie după faptele lui amintirea lui.

În anul 1902 la stăruința lui a rescumpărat comuna parohială dela fondul preoțesc cu 13.400 cor. cele două sesii reduse, aceste sesii s'au dat celor doi preoți actuali ca rescumpărarea birului și a stolei, pe lângă sesia lor proprie parohială. Așa preoții de astăzi beneficiază de 2 sesii, iar poporul este scutit de bir și stole. În 1904 s'a restaurat biserică cu 10.000 cor., contribuind preotul Augustin Beleş cu cumpărarea unui clopot în preț de 2000 cor. În 1907 s'a regulat salariile învățătoresți din sursele parohiale după recerintele legii Apponyane. În 1911 a făcut repositatul actul de cedare a casei proprii de locuință parohială pentru preoții ce-i vor urmă. Și n'a fost societate culturală unde el să nu fi fost activ cu însuflețirea și cu banul lui. La anul 1911 s'a retras în binemeritata penzie.

Acum ni este cunoscut și testamentul, după care averea lui stă din 60 acții »Victoria«, 6 »Bihoreana«, 2 »Codrul«; o asigurare pe viață de 2000 cor.; 20.000 cor. bani gata depuși la »Victoria« și casa proprie. Toată averea aceasta a testat-o comunității bisericesti gr.-or. române din Șimand, cu legate de 4000 cor. în numerar și 10 acții »Victoria« pentru fondul preoțesc diecezan din Arad. Din averea aceasta se constituie »Fundatiunea preotului român ortodox Augustin

Beleş și a soției sale Saveta născută Ardelean din Șimand«. Administrația fundației este încredințată consistorului nostru din Arad.

Din venitul fundației a) 50% a venitului curat e testată comunității parohiale gr.-or. rom. Șimand cu mențiunea de ajutorare a școalelor confesionale gr.-or. române din Șimand până ele vor sta sub iurisdicția confesională. »Doresc, zice testatorul, ca locuitorilor ambelor Șimande pe vecie să formeze o singură comunitate bisericască, precum am moștenit-o aceasta dela strămoșii noștri, fie frați buni, adevărați creștini, împreună să se bucure de bine și împreună să supoarte sarcinile. Ca depozitarii culturii noastre: unul pentru toți și toți pentru unul întru îngrijirea și apărarea ei«. b) 25% pentru creșterea tinerimei pentru industrie și comerț. c) 25% din venitul curat se capitalizează până fundațiunea va ajunge la 200.000 cor., mai departe se va capitaliza numai 20% iar 5% se va distribui între săracii infirmi din comună. Iar când va ajunge fundațiunea la 300.000 întreg venitul curat va fi folosit în scopurile fundației indicate în testament.

În ziua de Sf. Nicolae s'a împlinit 6 săptămâni dela trecerea la cele eterne a acestui mare suflet de preot român. Prea S. Sa dl nostru episcop a delegat pe protosințelul Roman Ciorogariu se oficieze în numele lui parastasul și să-l parenteze. Biserica a fost lixită de popor, mic și mare a venit la prinusul recunoștinței față de marele binefăcător al comunei parohiale. Sfânta liturgie a oficiat-o părintele protosințel Roman Ciorogariu — carele în aceasta biserică a fost hirotisit întru protosințel — asistat de preoții din loc, Cornel Popescu și Cornel Leucuța, răspunsurile le-a dat corul seminarial.

Poporul emoționat a ascultat cu lacrimi în ochi cântările înălțătoare liturgice și funebre. Părintele Ciorogariu, în panegiric, a desvilit icoana faptelor lui Augustin Beleş în întreagă strălucirea ei. A fost un moment de inspirație acest înălțător act de pietate, care a lăsat urme neperitoare în sufletele credincioșilor.

Poporul românesc a dat preotului său numele cel mai scump, numele de »părinte«. În numele acesta este cuprins întreg trecutul preo-

tului român. Iată un tip de »părinte« al poporului. Cei ce ne urăsc vor să vestejască acest nume, să-l facă în nume de batjocură, ca să rupă legătura trecutului dintre preotul român și credincioșii lui. Exemplul lui Augustin Beleş dovedește, că vechile virtuți ale preotului român sunt încă vii și până când vor fi virtuți, poporul nu va încetă a cinsti pe preotul său ca pe un »părinte«. Legătura aceasta sufletească între preot și credincioși este chezașia neamului românesc, pentru că el este zidit pe credință pe care nici porțile iadului nu o vor birui.

Binecuvântată fie memoria preotului Augustin Beleş între noi.

Cain și Avel.

Cine își mai aduce bine aminte de toate amănuntele istoriei lui Cain și a lui Avel?! Oh e mult, dar grozav de mult timp de atunci, de atunci de când am auzit istorioara aceasta pe băncile școlii și mi-s'a părut atât de interesantă și mișcătoare — vor răspunde cei mai mulți creștini — ei dar ce să-i faci! viața aceasta te bagă tot mai adânc în valurile ei așa ca greutatea de astăzi și cele de mâine, împing tot mai mult amintirile, seninătatea și povestirile copilăriei sub pragul conștiinței. Și ce pagubă mare e că călătorind pe marea vieții acesteia suntem constrânși se aruncăm din barca noastră în adâncuri comoara tinerețelor. Uită ce puternică și pururea proaspătă e și istoria lui Cain și alui Avel și cum am dat-o uitării. Ce bine și folositor pentru viața este să știi, că Cain cel rău la suflet, care și-a omorât pe fratele său Avel cel bun, fără nici o vină, are și astăzi mulți aderenți între oameni. Pământul a fost odihnit, ploaie și soare vor fi avut din belșug ogoarele lui Cain așa că au trebuit să deie grâne minunate și totuși el, ca mulțamită lui D-zeu, a adus jertfa ce a fost mai rău între rodurile sale. Dar Cain a mers și mai departe, fiindcă este numai un lucru foarte natural că, cine nu are frică de D-zeu să nu aibă nici respect nici iubire față de oameni. Când a văzut copilul cel rău și stricat la suflet că fumul dela jertfa fratelui său, cel cu inima bună și curată, să ridice drept călăra ceriuri în semn de plăcere alui D-zeu îl cuprinde o furie nebună și chemând pe fratele său Avel la câmp îl omoară. Restul narațiunii biblice să-l lăsăm pe puțin timp la o parte și să ne întrebăm sincer și serios ori de a pierdut narațiunea aceasta biblică ceva *din actualitatea și duioșia ei* până în zilele noastre? Din contră, dansa e pururea proaspătă și se aseamănă cu-n isvor clar de munte, care de câte ori bei dintr'ansul te răcorește și te recreiază. Oare nu sunt și astăzi atâția dar atâția creștini cu înfloritoare rosturi materiale, cari în-

văluși în purpură și în vison nu simt de loc lipsa de a fi mulțumitori lui D-zeu. Întrebați sfânta biserică ce primește dela ei, întrebați desmoștenii pământului, pe săraci, de câte ori s'au săturat din rămășițele meselor lor extrabogate, sau au fost scăpați de chinurile frigului prin dăruiri de haine din partea lor. Răspunsul dureros va fi nimic, niciodată. Ei bine, vă rog să-mi spuneți, ce deosebire este între batjocura lui Cain și între inima oamenilor, cari cred, că pentru fericirea lor pe pământ nu datoresc nimănui cu nimic?!

Aceștia sunt numai o sortă a partizanilor lui Cain pe pământ, fiindcă durere dintr'ansii avem exemplare felurite. Avem fii de ai lui Cain, cari tam-nesam să simt superiori la toată lumea și cred cu tăria, că au dreptul incontestabil de a lovi drept la inimă pe ori și cine dacă li-s'ar pune în calea lor. Sunt iarăși aderenți de ai lui Cain, cari au un cuceritor șlif social și de aceea pot operă în bună voie sub pavăza bontonului. Noi păstorii sufletești cari săvârșim munca grea a îndreptării sufletelor, știm bine că numele lor e leghion și de aceea să mai amintim numai două sorte din ei, cari mi-se par mai periculoase. Întâlnești atâția oameni în viața aceasta, bărbați și femei, cari au o față blândă, o voce tremurătoare de nobleță așa că dela primul moment te fac cel mai comunicativ om din lume, dar vai de pielea ta, dacă ai căzut în cursa lor, fiindcă oamenii aceștia au fost fini la suprafață, dar la inimă au fost cainiți, ei se aseamănă foarte bine cu mocirlele adânci, cari la suprafață au o aparență de soliditate și sunt pline cu flori însă vai și amar dacă vei pași acolo că te vei afunda până la grumazi. Și aceștia mai merg, numai sorta mai din urmă e într'adevăr grozavă. Atâția oameni întâlnim în pelerinagiul nostru pământesc, cari sunt deoseoi de *mândri pe goliciunea lor sufletească* și simt totdeauna o indiscripabilă bucurie când au putut să surpe existența sau fericirea deaproapelui. Aceștia sunt elevii cari au absolvat școala lui Cain cu pur eminent. Și în ziua de astăzi ca și în căruntele vremi biblice fiii lui Cain de câte ori obsearvă ca fumul din partea aveliișilor — munca curată, se înalță drept călăra D-zeu, se supără și se pun pe munca demolării. Rari și fericiți vor fi acei oameni, cari au trecut teaferi pe drumul ce duce dela leagăn până la mormânt fără să fi plătit un tribut scump fiilor lui Cain. Soartea, aceasta vexatoare oarbă e mai blândă decât fiii lui Cain cei moderni, pentru că ea e drept, că te pândește la tot pasul, dar atunci când și-a luat tot ce ai avut tu scump pe lume: *tinereța, frumseța, putere de muncă și sănătate* îți dă pace, dar din ghiarele fiilor lui Cain nu scapi nici după moarte, dacă nu-ți mai pot face altceva, atunci se mulțumesc să te ca-

lomnieze numai. În inima fieștecării creștin se va fi ivit nu odată gândul și întrebare: pentru ce are dreptul cutare om să-mi îngreuneze mie condițiile existenței?! De fapt ce drept moral și natural avem unii să înmulțim durerile și năcazurile altora?! Omul suferă mai mult decât animalul, zice un învățat, pentru că el are darul de a-și putea mări durerea prin cugetare. Deci ce să facă adevăratul creștin? Să fie răbdător până la moarte ca pomul pe care îl rod omidele sau să se apere cu toate mijloacele îngăduite de morală creștină față de Cainii moderni? Morala creștină nu ne răpește dreptul de a ne apăra cinstea și averea numai nu admite felul animalic de a face lucrul acesta. Urmași de ai lui Cain au fost totdeauna pe lume și vor fi totdeauna până la sfârșitul ei, deci la stărpirea lor definitivă nu ne putem cugeta, ci numai la apărarea față de dânsii.

Primul mijloc prin care ne putem apăra de cainiți este cinstea și corectitatea noastră. Să ne dedăm de mici a fi foarte riguroși față de persoana noastră. Cine e concesiv față de sine în privința aceasta este tot mai mult expus la atacul oamenilor răi. Curățenia trupeză ne apără foarte mult de baccitele morburilor periculoase și chiar așa și curățenia sufletească va țineă totdeauna la cuvenita distanță pe cainiști. Să ținem cont în toate afacerile noastre de cuvintele stăpânului din pilda cu talanții: »Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost pus, peste multe te voi pune: întră întru bucuria Domnului tău«.

Al doilea mijloc este munca. De micuți să ne învățăm să suportăm asperitățile vieții. Cine să dedă iluziilor și nu se învață din cea mai fragedă tinerețe să umble pe picioarele proprii și să trăiască din sudoarea feței sale acela va plăti extrem de scump lenea sa și bunăvoința cainiților. Celebrul dramaturg Ibsen zice într-o piesă a sa că »cel mai tare om din lume este acela, care stă singur«. Deci toți ne putem face oameni tari pe lumea această, dacă ne împacăm odată și pentru totdeauna cu adevărul, că dela noi înșine să așteptăm totul, iară dela ceilalți oameni nimic.

Nu este destul să muncești în viața aceasta, ci trebuie să înveți de micuț și cum trebuie să te aperi de pericolile ei, cari amenință a-ți răsturna și nimici tot ce ai adunat și clădit cu sudori grele și amare. Povestea lui Cain și alui Avel se petrece și astăzi încontinuu pe pământ, egoismul și trândăvia ca și-n vremurile biblice încearcă necontenit să surpe ce a clădit bună-tatea și sânguința. De aceea fieștecare om trebuie să ieie măsuri de apărare pentru sine de bună vreme, iară răsplătirea să o lase în seama lui D-zeu, care și astăzi strigă către oamenii cei răi,

ca odinioara: »Caine, Caine, unde este fratele tău Avel? Ce ai făcut? vocea sângelui fratelui tău strigă de pe pământ către mine. Și acum blăstămat să fi tu și isgonit din acest pământ...«

X.

Dr. Iosif Blaga.

Noul director al liceului din Brașov.

Prin moartea neașteptată a valoroasei personalități Virgil Onițiu, postul de director al liceului brașovean rămăsese vacant. Primim acum informațiuni din Brașov că cu acest post este încrezut distinsul și popularul profesor Dr. Iosif Blaga, care funcționează de 24 de ani în serviciul liceului nostru.

Postul de director al liceului și școlii reale rom. gr.-or. din Brașov este dintre acele împreunate cu mai multă răspundere în viața publică românească dela noi, și cursul vertiginos al evenimentelor internaționale nu ne poate abate atenția dela un fapt de atâta importanță în situația noastră interă.

Când delegațiunile școlilor centrale din Brașov, intrunite Vineri, sub președinția dlui Dr. N. Vecerdea, își dau voturile în unanimitate pentru Dr. Iosif Blaga, ele n'au numai asentimentul profesorilor cari l-au candidat în unanimitate, ci și al marelui public românesc. Dr. Iosif Blaga este dintre forțele didactice ale liceului nostru ceea ce numără mai mulți ani de serviciu, colaborând cu prețioasele calități de educător la înflorirea liceului. ce-și trăiește cea mai strălucitoare epocă. Dintr'un respect colegial întemeiat a fost candidat de profesorii liceului, căci cel care are atâta experiență, și se învrednicise totdeauna de pretenia regretatului Onițiu de care era consultat în toate afacerile de deosebită răspundere, în mod natural trecuse dela decedarea lui Onițiu în considerația colegilor ca un conducător, director, iar decretarea oficială din partea autorităților noastre a fost ca o consacrare a acestei stări de spirit.

Dr. Iosif Blaga este unul dintre educătorii noștri de competență și are merite în literatura noastră didactică. Cărțile d-sale sunt manuale de școală și împodobesc bibliotecile intelectualilor. Activitatea aceasta publicistică, apoi polemicele susținute cu atâta avânt în apărarea unor anume teze, conferințele cari tradau orizonturi largi de vedere și destăinuiau frumuseți de neaoș limbajiu românesc, l-au făcut iubit, popular, de aceea d. Dr. Iosif Blaga are un asentiment general al lumii românești când este încrezut cu postul de director al liceului brașovenesc.

N'avem decât să felicităm pe colegii de profesură, Eforia școlară, delegațiunile școlare pentru că s'au pronunțat unanim pentru Dr. Iosif Blaga. Când deci d-sa ocupă postul nou are o încredere unanimă a tuturor celor ce îngrijesc de destinele școlilor noastre brașovene, și a obștei. Cucerirea încrederei acesteia largi este semnul vădit al ascendentului social de care se bucură d. Dr. Iosif Blaga.

În situația noastră internă ocuparea postului de director al liceului din Brașov ia proporțiile unui eveniment, și când evenimentul mulțamește cercurile tuturor intelectualilor noștri, deci se desfășură în chipul cel mai nimerit, avem dreptul să nădăjduim că soarta conducerii și învățământului la primul nostru mare institut de educație în spirit genuin românesc, este încrezută celui mai chemat, să continue activitatea lui Onițiu. În misiunea ce o îndeplinește avem speranța că d. Dr.

Iosif Blaga va fi tot atât de vigilent director și educator ca antecesorul său.

D. director Dr. Iosif Blaga, distinsa personalitate didactică brașoveană, primească felicitările noastre călduroase!

(Rom.)

Concursuri.

Pe baza ord. cons. Nr. 5477 prin aceasta se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“, pentru îndeplinirea parohiei de clasa I-a din comuna Măderat, devenită vacantă prin trecerea în deficiență a parohului P. Borlea, pe lângă următoarele emolumente:

1. Sesiunea parohială în estenziunea ei de azi, din care 16 jug. à 1200 st.□, fiind plantate cu vie și esarendate prin contract aprobat de autoritatea diecezană, până la expirarea contractului va beneficia alegândul de arândă anuală. 2. Un intravilan parohial. 3. Birul legal. 4. Stolele legale. 5. Intregirea din vistieria statului, care nu o asipură nici comuna bisericască, nici superioritatea diecezană.

Alegândul preot are să solvească regulat toate dările publice după întreg beneficiul și să se îngrijască de locuință din al său. Este îndatorat a catehiza la școlile din comună fără alta remunerațiune precum și a predica în sfta biserică totdeauna când servește.

Fiind parohia de cl. I, dela recurenți se pretinde cualificațiune prescrisă prin concl. Ven. Sinod eparhial adus sub Nr. 84/II din 1910.

Recursele ajustate cu documentele prescise — și atestate despre serviciul de până aci — adresate comitetului par. rom. ort. din Măderat sunt a se trimite P. O. oficiu protopopesc din Șiria (Világos) com. Arad.

Recurenții sunt datorii a se prezenta — pe lângă stricta observare a §-lui 33 din Reg. pentru parohii — în sfta biserică din Măderat, spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală

Dat din ședința comit. par. din Măderat, ținută la 25 noemvrie (8/XII) 1915.

Petru Vancu

Inv. preș. com. par.

Pavel Siiartău

not. com. par.

În conțelegere cu: Mihail Lucuța ppresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională gr.-or. rom. din Ohabasârbească (Rácszabadi) tractul Lipovei, devenit vacant prin penzionarea învățătorului Andrei Șandru, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Bis. și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. În bani gata în senzul art. de lege XVI. din 1913 dela comuna bisericască până la suma 1792 cor. iar competențele dela aceasta sumă în sus cunt asigurate dela stat cu rezoluțiunea ministerială de snb Nr. 155412/913.

2. Cortel liber în edificiul școlii și grădina apartinătoare.

3. Spese de conferință 20 cor.

4. Pentru scripturistică 10 cor.

De încălzirea și curățirea internă a locuinței învățătoresci se va îngriji însuș învățătorul, iar de curățirea externă și de a saiei de învățământ comuna bisericască.

Alesul învățător este îndatorat să conducă strana, să instrueze școlarii în cântările bisericesti, să-i conducă și supravegheze la sf. biserică în dumineci, sărbători și alte funcțiuni liturgice fără alta remunerațiune.

Reflectanții sunt poștiți să-și înainteze recursurile în termenul concursual P. On. Oficiu protopopesc din Lipova (Lippa) adresate comitetului parohial din

Ohabasârbească și ajustate cu următoarele documente originale: a) extras de botez din matricula bis. și de naștere din matricula civilă, b) diplomă de învățător, c) atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány) dela antistia comunei natale, d) declarație privitor la serviciul militar încât este asentat și a făcut serviciul militar încât este asentat și a făcut serviciul militar ori nu; — având a se prezenta sub durata concursului în vre-o duminică ori sărbătoare în sf. biserică din loc spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința comitetului parohial din Ohabasârbească ținută la 25 august (7 septemvrie) 1915.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual Fabriciu Manuila inspector școlar.

—□—

1—3

Pentru întregirea postului de învățător dela școala din Pădurani, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

1. În bani gata 210 coroane.

2. În naturalii (bucate) 35 speni grâu și 70 speni cucuruz 122 cor.

3. Uzufuctul dela 2 jugăre livadă 40 cor.

4. Uzufuctul dela o grădină estravilană 70 cor.

5. Pentru lemne pe sama învățătorului 40 cor.

6. Eventuala întregire dela stat.

7. Pentru scripturistică 10 cor.

8. Pentru conferință, dacă participă 20 cor.

9. Locuință în natură, cu 2 chilii, bucătărie, apoi supraedificate și intravilan lângă ea.

10. Dela înmormântări, unde e poftit, câte 80 fil.; iar cu liturgie câte 2 cor.

Dările după pământ cad în sarcina învățătorului.

Vâruiatul, curățitul și încălzitul saiei de învățământ, le îngrijește comuna bisericască.

Alesul e obligat a presta serviciile cantonale și a instrui pe școlarii cântările bisericesti, fără alta remunerație.

Petițiile concursuale, iustrate conform legilor în vigoare, cu documentele originale și, dacă reflectanții sunt în funcție și cu atestat dela respectivul șef tractual, au să se adreseze comitetului parohial din Pădurani, pe calea oficiului protopopesc din Belinț (Belenceze, Temes-megy); iar reflectanții sunt poștiți ca în termenul concursual, să se prezenteze într'o duminică sau într'o sărbătoare în s. biserică din Pădurani, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: Gherasim Sêrb protopresbiter.

—□—

1—3

În baza înceviințării Ven. Consistor eparhial din Oradea-mare cu Nrul 4088/1914 se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei de cl. III. Gurani cu termen de alegere pe duminica din 3/16 ianuarie 1916 pe lângă următorul beneficiu:

1. Dela fiecare număr de casă câte 15 l. cucuruz sfârmat.

2. Stolele îndatinate.

3. Intregirea dela stat.

4. De locuință se va îngriji alesul, care va proveda și catehizarea elevilor dela școala primară.

Reflectanții vor avea a observa întru toate dispozițiile regulamentare în vigoare.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu; Vasilie Nicorutia vicar ppsc.

—□—

3—3